Ambrose Bierce

FEREASTRA BĂTUTĂ-N SCÎNDURI

— “The Boarded Window” 1891 —

Traducerea: Rodica Mihăilă

În 1830, doar la cîțiva kilometri de locul unde se ridică acum marele oraş Cincinnati, se întindea o pădure uriaşă şi aproape de nepătruns. Întreaga regiune era ici şi colo populată cu oamenii „frontierei” - suflete fără astîmpăr, care nici nu-şi ciopleau bine din pădurea virgină lemnul pentru o casă mai de Doamne-ajută atingînd acel grad de prosperitate numit de noi astăzi sărăcie că, împinşi de un impuls misterios al firii, abandonau totul şi îşi tăiau drum mai departe spre vest înfruntînd noi primejdii şi lipsuri în efortul de-a recuceri privilegii la care renunțaseră de bunăvoie. Mulți dintre ei părăsiseră deja regiunea, stabilindu-se în locuri mai îndepărtate, dar printre cei care rămăseseră era şi unul dintre primii veniți. Trăia singur într-o casă de bîrne, înconjurat din toate părțile de măreția codrului cu al cărui întuneric şi cu a cărui tăcere părea că se confundă, căci nimeni nu-l văzuse vreodată zîmbind sau rostind vreo vorbă de prisos. Îşi acoperea nevoile modeste vînzînd în oraşul de pe malul rîului, cu bani sau contra schimb, blăni de animale sălbatice, căci nu cultiva nimic pe terenul care, dacă ar fi avut nevoie, l-ar fi putut reclama în baza dreptului de folosință neîntreruptă. Existau unele urme de „îmbunătățiri” - cîteva pogoane de teren din imediata apropiere a casei fuseseră cîndva curățate de copacii ale căror cioturi putrezite erau pe jumătate ascunse în noua vegetație venită să repare ceea ce devastase odinioară securea. După toate aparențele, zelul omului pentru agricultură arsese ca un foc de paie, stingîndu-se în cenuşa pocăinței.

Căsuța de bîrne lipite cu lut, cu hornul ei din nuiele şi acoperişul din şindrilă umflată peste care erau aşezati pari transversali, avea o singură uşă şi, exact în dreptul ei, pe peretele opus, o fereastră. Aceasta din urmă, însă, era bătută în scînduri - nimeni nu-şi aducea aminte să fi fost vreodată altfel. Şi nimeni nu ştia de era aşa; evident, nu din pricină că stăpînului casei i-ar fi displăcut lumina şi aerul, căci cu rarele prilejuri cînd prin acel loc retras se întîmplase să treacă vreun vînător, pustnicul fusese văzut stînd pe treaptă la soare, în pragul uşii, ori de cîte ori cerul îi oferea suficient soare. Bănuiesc că puțini din cei care mai sînt azi în viață au cunoscut vreodată secretul ferestrei, dar eu mă număr printre aceştia, lucru de care vă veți convinge la momentul potrivit.

Se spune că omul se numea Murlock. Arăta de şaptezeci de ani; în realitate avea în jur de cincizeci. Fără îndoială că la acest proces de îmbătrînire mai contribuise şi altceva în afară de numărul anilor. Părul şi barba lungă, bogată îi erau albe, ochii stinşi, cenuşii, înfundați în orbite, fața brăzdată de o rețea de zbîrcituri care parcă se intersectau venind din două direcții. Era înalt şi uscățiv, adus de spate - un om care purta pe umeri o povară. Nu l-am văzut niciodată; toate aceste amănunte le-am aflat de la bunicul meu, de la care am auzit şi toată povestea pe cînd eram doar un băiețandru. El îl cunoscuse pe Murlock chiar din zilele de demult ale sosirii lui acolo, cînd locuia undeva prin apropiere.

Într-o bună zi, domnul Murlock a fost găsit mort în casa lui de bîrne. Nu era nici timpul, nici locul pentru autopsii ori ziarişti, şi bănuiesc că toată lumea a căzut de acord că murise de moarte bună, căci altfel mi s-ar fi spus şi mie şi ar trebui să-mi amintesc. Ştiu doar că, probabil din dorința de-a face totul cum se cuvine, oamenii îl îngropară lîngă casă, alături de

mormîntul soției sale, care i-o luase înainte cu atîta amar de ani, încît cei de prin părțile locului nu reținuseră nici cel mai mic amănunt din existența ei. Şi cu asta se încheie ultimul capitol al acestei poveşti adevărate - exceptînd doar faptul că la mulți ani după aceea, însoțit de un prieten la fel de îndrăzneț ca şi mine, am pătruns pînă la locul respectiv, ne-am încumetat să ne apropiem atît de ruinele casei, încît să putem arunca cu o piatră, apoi am rupt-o la fugă ca să nu dăm nas în nas cu stafia care, după cum ştia orice băiat bine informat din împrejurimi, bîntuia locul. Întrucît, în mod firesc, această relatare se constituie pe baza raportului meu personal cu ceea ce se petrecuse, întîmplarea, făcînd parte din acest raport, prezintă o anume relevanță. Dar mai există şi un capitol anterior - cel furnizat de bunicul meu.

Cînd domnul Murlock şi-a construit casa şi a început să lovească în stînga şi-n dreapta cu securea ca să-şi croiască loc de fermă - întreținîndu-se între timp cu ajutorul carabinei - era un bărbat tînăr, viguros şi plin de speranțe. Pe coasta de est de unde venise, se căsătorise, după cum era moda, cu o tînără demnă sub toate aspectele de sincerul său devotament, care de bunăvoie şi fără să se plîngă a împărțit cu el toate primejdiile şi lipsurile. Din cîte se ştie, numele nu i-a rămas înscris nicăieri; farmecul minții, al ființei ei a rămas învăluit în tăcere, iar cei care se-ndoiesc sînt liberi să se îndoiască; dar, slavă Domnului, eu nu mă număr printre aceştia! În sprijinul faptului că s-au iubit şi au fost fericiți, fiecare nouă zi din viața văduvului aducea destule confirmări, căci ce altceva dacă nu magnetismul unei amintiri sfinte ar fi putut ține acel spirit temerar înlănțuit de-o asemenea soartă?

Într-o bună zi, întorcîndu-se de la vînătoare, dintr-un colț îndepărtat al pădurii, Murlock îşi găsi nevasta delirînd, doborîtă de febră. Pe distanță de kilometri întregi nu exista nici un doctor, nici un vecin, iar starea în care o găsise nu-i permitea lui Murlock să plece după ajutor. Aşadar, omul se apucă s-o doftoricească cum se pricepea mai bine, dar la capătul celei de-a treia zile femeia intră în comă şi se stinse fără a mai da nici cel mai mic semn că şi-ar mai fi recăpătat cunoştința.

Din ceea ce ştim despre o fire ca a lui Murlock, ne putem încumeta să introducem cîteva detalii în portretul sumar schițat de bunicul meu. Convingîndu-se ca nevasta îi murise, el mai avu atîta judecată, încît să-şi amintească de faptul că morții trebuie pregătiți pentru îngropăciune. Încercînd să se achite cît mai bine de această îndatorire sacră, se mai împotmoli şi el pe ici, pe colo; unele lucruri nu le făcu deloc cum trebuie, iar altele, pe care le execută corect, le repetă de nu ştiu cîte ori. Neputința de-a se descurca în nişte treburi simple şi obişnuite îl umplu de o buimăceală asemănătoare cu cea a unui om beat care se minunează de răsturnarea unor legi naturale foarte cunoscute. Era surprins şi de faptul că nu putea plînge - surprins şi puțin ruşinat; fireşte, nu e frumos să nu plîngi cînd îți moare cineva. „Mîine”, rosti el cu voce tare, „o să fac cafeaua şi o să sap groapa şi de-abia atunci o să-i simt lipsa, cînd n-o s-o mai văd, dar acuma - e adevărat că-i moartă, dar totu-i în ordine - într-un fel, aşa trebuie să fie. Situația nu poate fi atît de rea precum pare.”

Stătea aplecat asupra moartei în lumina palidă a înserării, ba aranjîndu-i părul, ba potrivindu-i cît mai bine hainele ei simple, executînd totul mecanic, fără suflet. Şi totuşi, în conştiinţă îi persista convingerea că totul e în ordine - că ea va fi din nou cu el, ca mai înainte, că totul se va explica pînă la urmă. Nu simţise încă pînă în acea zi durerea şi de aceea nici nu i se dezvoltase capacitatea de-a o simţi. Inima n-o putea cuprinde în întregime, şi nici imaginaţia n-o putea concepe cu adevărat. Nu ştia ce lovitură grea primise; de asta îşi va da seama mai tîrziu şi pentru tot restul zilelor. Durerea este un artist cu puteri tot atît de variate ca si caracteristicile instrumentelor la care îşi cîntă cîntecele pentru morţi, scoţînd din unele note înalte şi ascuţite, din altele acorduri joase, grave, ale căror vibraţii repetate răsună precum bătăile lente ale unei tobe îndepărtate. Pe unii îi surprinde; pe alţii îi buimăceşte. Pentru unii vine ca o lovitură de săgeată, care le trezeşte sensibilitatea la o viaţă de o nouă intensitate; pentru alţii, ca o izbitură de măciucă ce-i striveşte, amorţindu-i. Putem presupune că Murlock a fost lovit în acest de-al doilea mod, căci (şi aici ne aflăm pe un teren mai sigur decît cel al unei simple presupuneri) nici nu-şi sfîrşi bine pioasa îndatorire că, lăsîndu-se pe un scaun lîngă masa unde era aşezată moarta, îşi pironi privirea pe profilul ei alb în întunericul tot mai adînc, iar apoi, sprijinindu-şi braţele pe marginea mesei, îşi culcă faţa pe ele, tot fără lacrimi în ochi, sleit de puteri. În acel moment, prin fereastra deschisă veni un sunet lung, tînguios ca vaietul unui copil rătăcit în străfundurile codrului întunecat. Dar omul nu se clinti. În mintea sa amorţită vaietul acela nefiresc, straniu, răsună din nou şi mai aproape ca înainte. Poate era vreo fiară sălbatică poate vreun vis; căci Murlock adormise.

După cîteva ore, aşa cum a reieşit mai tîrziu, cel care adormise în timpul priveghiului se trezi şi, ridicîndu-şi capul de pe braţe, ciuli atent urechea - nici el n-ar fi putut spune de ce. Stînd acolo, în bezna neagră, alături de moartă, amintindu-şi totul fără să tresară, îşi încordă privirea să vadă - nici el nu ştia ce. Simţurile i se ascuţiră, respiraţia i se tăie, sîngele i se opri în vine. Cine - ce anume îi tulburase somnul şi unde să caute?

Deodată, masa începu să i se clatine sub braţe şi, în aceeaşi clipă, auzi sau îşi imagină că aude un pas uşor, catifelat - apoi altul - ca şi cum pe podea ar fi călcat cineva în picioarele goale.

Rămase îngrozit, incapabil să strige sau să facă vreo mişcare. Vrînd-nevrînd aşteptă - aşteptă acolo în beznă veacuri întregi, plin de groaza pe care nimeni din cei care au cunoscut-o n-a mai trăit ca s-o poată descrie. Zadarnic încerca să rostească numele moartei, zadarnic se străduia să întindă mîna ca să vadă dacă ea mai era acolo, pe masă. Vocea îi era paralizată, mîinile şi braţele grele ca plumbul. Apoi urmă ceva înspăimîntător. Parcă un corp greu fu smuls de pe masă cu o forţă care împinse masa direct în pieptul lui, încît aproape că-l răsturnă de pe scaun, şi în aceeaşi clipă Murlock auzi şi simţi ceva căzînd pe podea cu o bufnitură atît de violentă, încît se cutremură toată casa. Urmă apoi o încăierare şi un vacarm imposibil de descris. Murlock se ridicase deja în picioare, căci groaza, prin însăşi intensitatea ei, nu-i mai stăpînea facultăţile. Se repezi, căutînd cu mîinile pe masă. Masa era goală!

Există un punct în care groaza se poate transforma în nebunie; iar nebunia poate incita şi la acţiune. Fără nici o intenţie bine precizată, fără nici un motiv anume în afară de toana unui nebun, Murlock sări la perete, bîjbîind, îşi apucă arma încărcată şi trase la întîmplare. La flăcăruia care lumină viu încăperea văzu o panteră uriaşă care tîra moarta spre fereastră, cu colţii înfipţi în gîtul ei! Apoi se lăsă o tăcere adîncă, iar bezna se făcu mai neagră ca oricînd; şi omul îşi veni din nou în fire, soarele urcase în înaltul cerului, iar codrul răsuna de cîntecul păsărilor.

Cadavrul zăcea lîngă fereastră, acolo unde îl lăsase fiara înspăimîntata de flacăra şi de detunătura armei, îmbrăcămintea moartei era în dezordine, părul răvăşit, mîinile şi picioarele întinse la întîmplare. Din gîtul sfîşiat se scursese o baltă de sînge care nu se închegase încă. Panglica cu care îi legase Murlock mîinile era ruptă; pumnii ii erau încleştaţi. Iar între dinţi se zărea o bucată din urechea fiarei!

[*Originally published in „the San Francisco Examiner" on April 12th, 1891; Bierce made some revisions before including it in „Tales of Soldiers and Civilians" (1892).*]